

WALDEN Bussumer Frank Bokern schrijft boek over de eerste hippies

Socialistische anarchie in het Gooi

Hij noemt 'De eerste hippies' het leukste boek dat hij ooit geschreven heeft. Sterker, Bussumer Frank Bokern rolt over de grond van het lachen bij de verhalen die hij ontdekt heeft over de mensen die zich aan het begin van de vorige eeuw afzetten tegen de verstedelijking, industrialisering en massaproductie. Het brave Gooi loopt zelfs voorop met dank aan Frederik van Eeden in Bussum en Jacob van Rees in Blaricum.

Joyce Huibers
j.huibers@mediahuis.nl

Bussum ■ Bij de term hippies zullen de meeste mensen denken aan de jaren 60, flower power, anti-kapitalisme en -geweld, drugs, vrije seks. Wie denkt dat deze ideeën en bewegingen op dat moment helemaal nieuw waren, heeft het mis. Ruim zestig jaar eerder, rond de eeuwwisseling, lopen er door Europa meerdere zogeheten barrevoetspropheten die de mens willen verlossen uit haar materialistische bestaan. Terug naar de natuur, op zoek naar geestelijke verrijking. De meeste zijn individuen, zoals in Bussum en Blaricum.

„Die eeuwwende maakte iets los bij deze mensen”, zegt Bokern die zich al jaren verdiept in dit tijdperk. „Ze wilden terug naar het platteland, terug naar het ambacht. Dat laatste was iets waard, je kreeg er aanzien mee. Een fabrieksarbeider was niets waard, werd slecht behandeld en was makkelijk vervangbaar. Tegelijk waren ze feministisch, voor vrije seks, anti-militaristisch en veruimden hun geest met wijsheden uit het oosten. Net als de hippies in de jaren 60.”

Bokern schreef al drie boeken over deze periode. Het eerste ging over zijn overgrootvader die naar Nederland emigreerde en in Maastricht in de negentiende eeuw een modezaak begon. „Hij profiteerde van de ontwikkelingen van toen. Daarna schreef ik twee boeken over krottenwijkbewoners, de slachtoffers van de industrialisering. Nu dust over mensen die er tegen in opstand kwamen.”

Nescio

„Natuurlijk was het voor mij een extra motivatie dat hier in het Gooi twee koloniën met deze denkbeelden bestaan. Met Walden stichtte Van Eeden zijn eigen sociaal-anarchistische kolonie. De Blaricumse christen-anarchist Jacob van Rees begon de Kolonie

van de Internationale Broederschap. En bijna waren het er drie geweest. Schrijver Nescio probeerde een kolonie op te zetten tussen Huizen en Bussum, maar dat mislukte. Best bijzonder, want het Gooi stond bekend als redelijk burgerlijk. Communes waar mensen samenwonen, gelijk zijn en hun eigen groenten verbouwen, dat paste daar eigenlijk niet tussen. Bovendien waren zij om het populair te zeggen trendsetters. Al voor de eeuwwisseling waren hun koloniën een feit.”

Over Walden en de Internationale Broederschap is het nodige geschreven. Bokern gebruikt de twee in zijn boek dan ook vooral om te laten zien hoe al deze koloniën en individuen een Europees netwerk vormen. „Overal liepen lijntjes tussen, die leg ik bloot en breng ik in kaart. De Gooise koloniën waren bijvoorbeeld de aanstichters van een commune in Brussel en de zoon van Jacob van Rees werd als schilder groot in Ascona, het hippietempel van die tijd in Zwitser-

land. Deze Otto van Rees stond mede aan de basis van het latere Dadaïsme.”

Te frivool

„Echte hippies kun je Van Rees en Van Eeden overigens niet noemen. Ze hadden hun mond vol over eenvoudiger leven, maar uiteindelijk woonden ze beiden in een mooie villa. Hun vrouwen zagen een simpel hutje in een commune niet zitten. Van Eeden is zelf ook een keer in Ascona geweest, maar noemde het 'de afgrond'. Hij vond het veel te frivool, ook al omdat niemand er een hoed droeg, toen heel kwalijk.”

Tijdens zijn research voor het boek ontdekt Bokern ook twee nieuwe Nederlandse hippies. Joseph Salomonson en Cornelis Gouma. De eerste is een succesvol handelaar en consul van bijna vijftig jaar. Dit dieet maakt hem wereldberoemd. Zelf schrijft hij lyrisch: 'Zoodra een ras gekweekt zal zijn dat zich geheel plantaardig en en zijn dieldelig pak te verruilen voor een simpele tuniek en sandalen.

Frank Bokern: „Schrijver Nescio heeft ook geprobeerd een kolonie zoals Walden te stichten in het Gooi.”

FOTO STUDIO KASTERMANS/DANIELLE VAN COEVORDEN

Te voet trekt hij vanaf 1900 door Europa. Hij eet alleen rauwe groenten en zout ziet hij als de duivel. Wie geen zout eet, hoeft namelijk ook niet te drinken volgens Salomonson. Dit dieet maakt hem wereldberoemd. Zelf schrijft hij lyrisch: 'Zoodra een ras gekweekt zal zijn dat zich geheel plantaardig voedt, geen zout gebruikt en niet drinkt zal men angststemmen

hooren van een natuurlijke heerlijkheid, die men nog nimmer te hooren kreeg.’ „Ik heb me rot gelachen”, zegt Bokern. „Maar toen werd deze zelfverklaarde profeet heel serieus genomen. Alle kranten in die tijd schreven over Salomonson. Hij was bekend van China tot de VS. Ik heb enorm veel documenten over hem gevonden, maar toch heeft, voor

zover ik weet, niemand hem ooit beschreven in een boek. Hij is uiteindelijk van de aardbodem verdwenen. Na 1912 is er niets meer over hem te vinden, zelfs geen overlijdensdatum.”

Gele hesjes

De hippies uit het fin de siècle worden lang niet zo bekend als hun opvolgers uit de jaren 60.

Volgens Bokern zochten de verschillende koloniën en barrevoetspropheten wel verwantschap, maar waren het uiteindelijk individuen met hun eigen theorieën. „Dat zie je nu ook weer terug bij de gele hesjes en de Capitoelbestormers. Ze vinden elkaar op een bepaald punt, maar uiteindelijk vinden ze hun eigen overtuigingen belangrijker.”

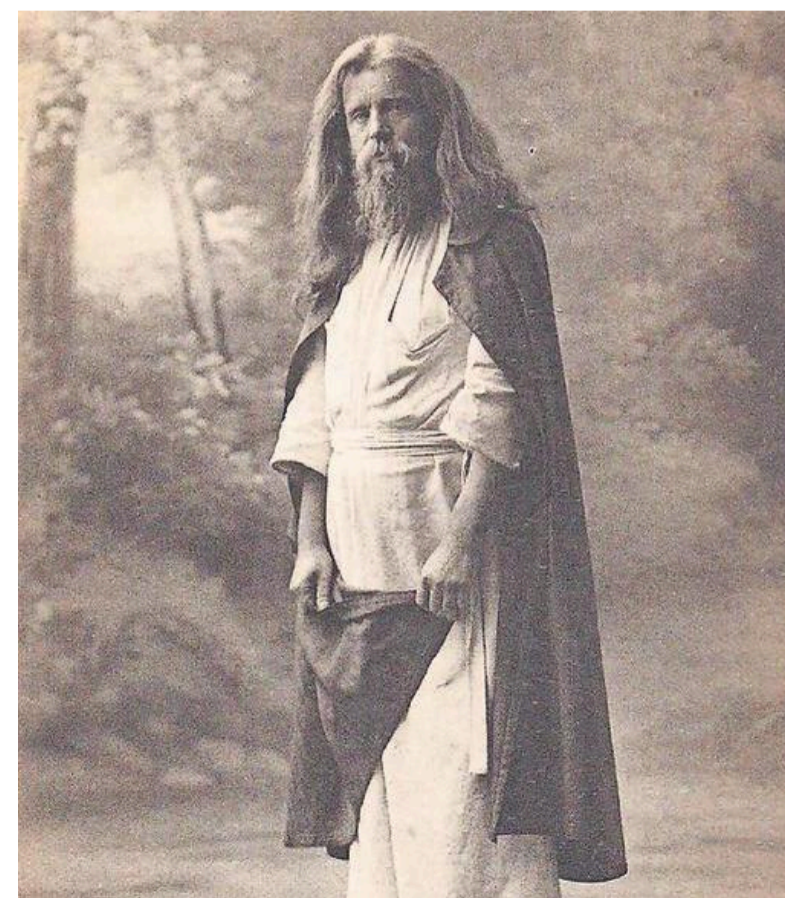
Toch hebben de eerste hippies op allerlei vlakken hun sporen nagelaten. We kennen nog steeds de badproducten van Kneipp, vernoemd naar de gelijknamige priester-goeroe uit die tijd die zweerde bij koude baden. En het volkoren Allinsonbrood van de Britse arts Thomas Allinson van wie Salomonson een trouwe adept was.

Spinazievreters

En hoewel de Kolonie van de Internationale Broederschap in 1903 met de grond gelijk is gemaakt door Blaricumse boeren die 'spugen op die spinazievreters', stond Van Rees wel aan de wieg van de huidige Larense Montessorischool. Van Eeden houdt het iets langer vol, maar in 1907 gaat zijn Walden failliet.

Bokern: „Wat mogelijk niet veel mensen weten is dat Van Eeden vervolgens een tweede Walden in Amerika heeft opgezet. Waar hij kapitalisme eerst ziet als iets duivels, omarmt hij nu de investeringen van miljonairs. De landbouwkolonie redt het in Amerika ook niet. Van Eeden maakt het zelf niet meer mee, maar het terrein wordt in 1939 heropend om gevluchte joodse gezinnen uit Europa op te vangen. Zijn tweede Walden was voor hen een opstapje naar een nieuw leven.”

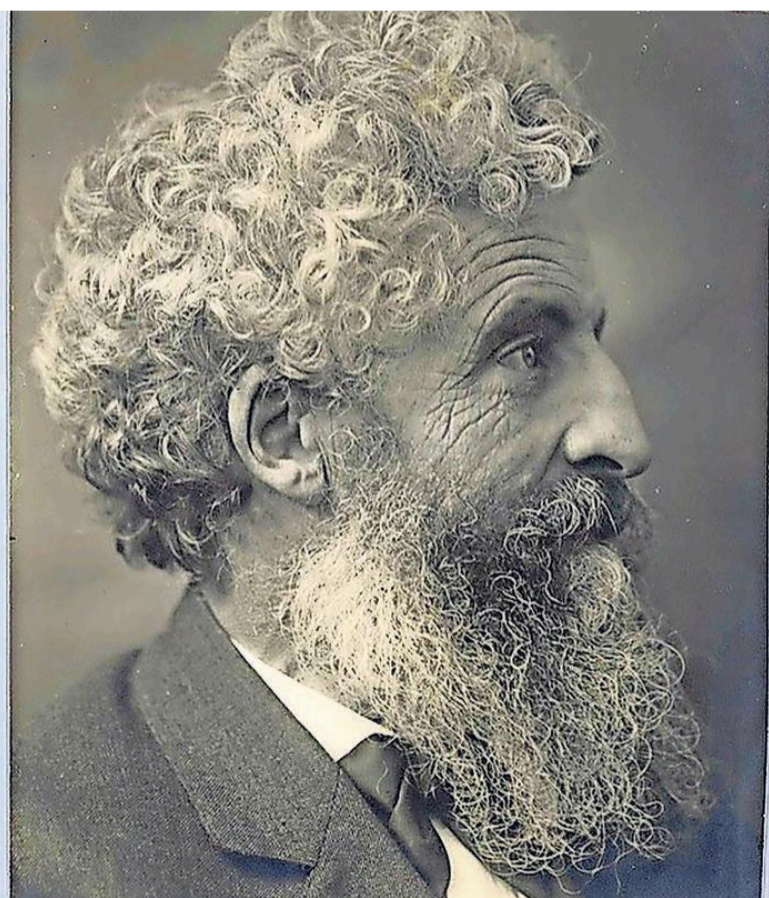
„Het waren individuen met eigen theorieën. Dat zie je nu ook weer terug bij de gele hesjes en de Capitoelbestormers

De zelfverklaarde profeet Joseph Salomonson.

FOTO MEDIAHUIS

„Van Rees en Van Eeden hadden hun mond vol over eenvoudiger leven, maar woonden beiden in een mooie villa

Jacob van Rees stichtte de Kolonie van de Internationale Broederschap in Blaricum.

FOTO BEELDBANK BLARICUM

Frederik van Eeden hield zelfs tijdens zijn werk bij de bijenkasten op Walden zijn hoed op.

FOTO ALLARD PIERSON, UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM, HANS MATTHES

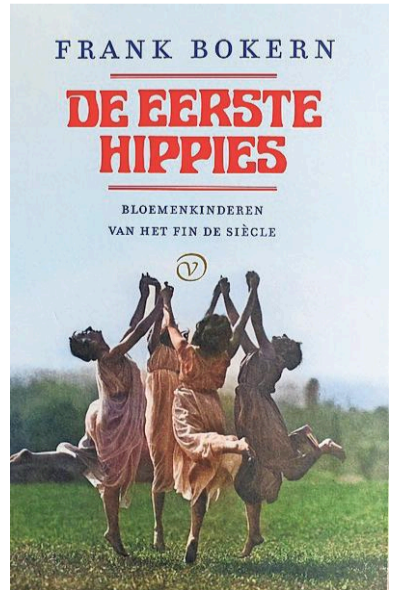

Lezingen

Schrijver Frank Bokern geeft in het nieuwe jaar enkele lezingen over zijn nieuwste boek 'De eerste hippies'.

Donderdag 16 januari staat de Bussumer in De Mess in Naarden (20.15 uur). Op donderdag 27 februari is Bokern te gast in het Brinkhuis in Laren (20.00 uur).

In Blaricum komt hij over zijn boek vertellen op donderdag 30 januari in Het Vitus (20.00 uur).

Het leukste boek dat Frank Bokern schreef.

FOTO STUDIO KASTERMANS/DANIELLE VAN COEVORDEN